

Izhaja vsaki četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
na celo leto . 3 fl.
" pol leta . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . 2 fl. 50 k.
" pol leta . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . — fl. 70 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 47.

V Mariboru 19. novembra 1868.

Tečaj II.

Slovenski tabor pri Šempas-u na Goriškem.

(Dalje.)

G. dr. Lavrič je gotovo naj bolj popularen mož na Goriškem, to so kazali navdušeni „živio“-klici, ki so se vselej ponavljali, kekar se je prikazal. Da je svoj predmet izvrstno izpeljal, kaže jegov govor, ki se tako-le glasi;

Slovenski možje! Vsak človek ima svoj poklic in svoja opravila, ktera opravlja sebi v korist ali v škodo. Prav tako ima vsak narod svoja deželna opravila, ktera opravljajo javni uradniki jemu v srečo ali nesrečo. Ti gospodje so v vedni dotiki z ljudstvom. Nekterim plačujemo davke, drugi opravljajo politična opravila, in sopet drugi so naši sodniki. Ker so ta javna opravila prevažna, je očitno, da se morajo te službe deliti le takim možem, kateri naj bolje poznajo deželne okoliščine, in kateri z narodom vred isti jezik govore in pišejo in to v namen, da se ljudstvo in uradniki razumejo v pogovorih in pismenih napravah. To tirja tudi čast in dostojanstvo naroda. Ako bi se drugače ravnalo, nastati mora veliko zmot, krivic in škode (klici: Bogme, da!), to resnico vsak človek lahko razume, in tako se godi tudi po celem svetu. Le mi Slovenci smo tako nesrečni, da nimamo takih uradnikov, posebno mi goriški in tržaški Slovenci se moramo britko pritoževati, ker je pri nas veliko uradnikov, ki ne znajo slovenski še govoriti ne. Iz tega izhaja gotova škoda.

To dokazuje govornik z nekterimi podučnimi izgledi iz svojega pravniskega življenja in nadaljuje:

Pa ne samo pri nizkih gosposkah se tako godi. Še huje je pri visokih. Pri naši nadsodnji v Trstu ni nobenega svetovalca, ki bi znal slovensko pisati ali slovensko govoriti. (Klici: Slabo!) Ali je to prav! (Ni prav!) Pa tudi postavno ni. (Ni! ni!) Ker so naše postave v tem obziru še precej dobre, le premalo so razglašene, zato pripustite da nekatere berem. §. 13. sodnega reda od leta 1781 se glasi: „Obe stranki, kakor tudi juna pravna zastopnika se imajo v svojih pravnih govorih posluževati jezika v deželi navadnega“. §. 165. pa ukazuje to: „Vsaka priča se ima posebej preslišati, dovedbe pa se imajo kolikor je mogoče z lastnimi besedami prič zapisovati, in vsaki po kočanem ispraševanju dati, da jih sama prebere in podpiše. §. 166. veleva; če svedok med prebranjem hoče nekoliko premeniti svojo povedbo, ali ji kaj pristaviti, ima se na koncu vse zapisati prav z njegovimi lastnimi besedami. Ministerijalni dekret od 17. marca 1862 pa ukazuje v 4. §. da morajo sodnije v slovenskih deželah slovenske vloge sprejemati in kolikor mogoče slovenskim strankam izdajati odloke in rešitve v slovenskem jeziku. §. 5. dovoljuje še, ako bi se potreba pokazala za povabila in dekrete vsake vrste poskrbeti potrebne natisnene obrazke. Glasoviti §. 19. državnoosnovnih postav od 21. decembra 1867 se glasi: Vsakemu avstrijskemu narodu je zagotovljena narodnost v šoli v uradnih in sploh v narodnem življenju.

Postave so tedaj precej dobre, ali izpolnjujejo se ne. Kdo je tega kriv? (Uradniki), dobro, pa tudi naša poprejšna sužnost, saj ziniti nismo smeli; potem pomanjkanje narodnih šol. A zdaj smo Slovenci sami večidel tega krivi. V dokaz pravišam, ali so vsi naši župani pokazali, da so zares slovenski župani? (Ne! niso!) Niso. Še zdaj nočejo nekteri po slo-

vensko uradovati in ne skrbe, da bi si dobili pisarja, ki bi znal slovenski.

Ali smo stopivši v uradnije tirjali ali saj prosili, da se zapisniki slovenski pišejo, da bi se mogel vsak zaslišanec sam prepričati, ali je res tako pisano, kakor je on govoril? (Bomo!)

Ali smo tirjali od naših advokatov in notarjev, naj slovenski pišejo vse tožbe, prošnje in pogodbe, da bi jih vsakdo sam razumel? Nismo (nismo, zato ko ne znajo). In vendar plačamo vsako delo, kdor pa plača, sme tirjati, da se odprave tako opravlja, kakor on želi.

Naj bolj krivi so pa tisti, ki imajo postave izpeljavati in jih ne izpeljujejo, odzdaj naprej mora vse to drugače biti.

S postavo v eni roki, v drugi pa z večno pravico, ki jo je stvarnik podelil vsakemu narodu, koga se bomo bali? (Nikoga!) Tirjajmo tedaj in tirjajmo neprenehoma, saj mora vsak svoboden narod sebi v korist sam delati.

Nekteri pravijo sicer, da se ne more po uradnijah slovensko pisati, ker ni naš jezik za to dober. No pred celim svetom rečem: To je nesramna laž. Kdor naš jezik le malo pozna, mora priznati, da je lep in bogat. Kdor ga pa ne pozna, in se ga tudi učiti noče, ta naj molči, in naj ne sodi lepi naš jezik po svoji nevedenosti ali trmi. Drugi celo trdijo, da Slovenci sami ne žele, da bi se po uradnijah slovensko pisarilo. (Ni res! Mi smo za naš jezik!) Glejte tako nas črnijo naši sovražniki. Osrमतite jih, in potrdite tretji predlog našega dnevnega reda s pristavkom vred, da se ima začeti po uradnijah po slovensko uradovati: **brez odloga**. Mi čakamo od leta 1781, tedaj že dolgo časa; vrh tega ne poznajo omenjene postave nobenega odloga: zakaj neki bi pa mi manj tirjali od postav. Trpeli smo Slovenci dovolj, potrdite tedaj celi predlog v čast in slavo mili nam domovini!

G. predsednik bere 3. resolucijo in ljudstvo jo sprejme soglasno.

4. resolucijo zagovarja prav tehtno in navdušeno g. Dolencec tako-le:

Tisoč let je naš narod pod tujim jarmom hiral, navadil se je bil tako tega jarma, da ga skoraj čutil več ni. V srednjem in še v tem veku do leta 1848 so gospodarili Slovincem v vladarjevem in v svojem imenu tuji plemenitaši, kajti na Slovenskem bivajoče plemstvo ni narodno, ampak tuje, laško ali nemško; mi Slovenci tedaj nimamo svojega plemstva, kar ni ravno velika nesreča.

Leta 1848. je napačila nova doba, svoboda je zasijala vsem narodom; tudi Slovenec je spoznal svojo sužnost ter se začel zavedati; uprl se je nestrpljivi gosposki in srečno se je otresel. — Od tihmal se jamejo Slovenci za narodnost svojo navduševati.

Ali svobodni žarek kmalu je zakrila megla absolutizma; namesto gosposke smo dobili birokracijo, to je veliko število uradnikov, tujcev ali pa potujčenih domačinov, kajti absolutistična vlada je zvesta svojem načelu „divide et impera“ — zmerom skrbela, da ne bi se med ljudstvom in vladnimi zastopniki prevelika prijaznost gojila; pošiljala nam je tujcev, da bi nas imeli tem bolj v strahu. Imeli smo tudi nekoliko domačih uradnikov, ali tuja kultura jih je ukradla svoji materi, koje so se sramovali, in koje so pri vsaki priliki zaničevali.

Rečem, časi birokratske gosposke, so bili časi skušnje;

marsikteri kmet si je upal trditi, da je bilo bolje pod staro gosposko, nego pod vlado uradništva, in to po pravici, kajti birokracija tlači kakor mora. (Res je!)

Dasiravno živimo zdaj v ustavni državi, se vendar reč glede uradništva ni dosti zboljšala.

Namestu da bi bili uradniki ljudstvu pravi prijatelji, učitelji in zvesti varhi, so mu večidel neprijazni gospodovalci.

Izgled preziranja naših svetih pravic so nam nekteri dobro znani Goriški uradi. Pod Goriško preturo, to je okrajno sodnijo, spadajo skoraj sami Slovenci; tam gre Slovincu dostikrat za kožo pa ga uradnika ni, ki bi bil slovenščine v jeziku in pisavi zmožen; sluga večsih tudi stranke se rabijo za tolmače, kakor da bi se hotelo pokazati, da Slovincu ni treba uradnika, saj zanj zadostuje tudi sluga. (Tega nočemo dalje trpeti!)

Tudi po drugih goriških uradih ne uživa Slovinci tistih pravic, tistega spoštovanja, kterega zasluži kot zvesti državljan in dober plačalec svojih davkov.

Navedel bi lahko še dosti drugih resnic, pa kaj bi jih tukaj razlagal, vsaj je dobro znano, da se nekteri goriški uradniki slovenske besede bolj boje, nego hude ure.

Da se tam tako godi, je zraven drugih vzrokov tudi dosti kriva neugodnost, da imamo večino tujih uradnikov, kteri našega jezika in naših razmer ne poznajo.

Dokler vlada ostane pri starih načelih, dokler se bode Slovinc v laške in nemške, Nemec in Lah pa v slovenske kraje pošiljal, tako dolgo se bode težko zaželeno ravnopravnost vresničila. (Pa se mora vresničiti!)

Zbrali smo se danes tukaj, da zahtevamo kar nam nove postave zagotavljajo; mi hočemo danes od vlade tirjati, da znani §. 19. ne ostane na papirju, ampak da zadobi tudi za nas Slovence praktično veljavo.

Od tabora sprejeta resolucija častitega predgovornika zahteva, naj se brez odloga, ali pa vsaj v enem letu po slovenskih uradnihah čisto slovensko uraduje.

Da vlada temu lože v okom pride, nasvetujem taboru drugo resolucijo; tabor zahteva v ta namen, naj se podeljuje javne službe domačinom, kterih je veliko število tudi zunaj slovenskih krajev.

G. predsednik bere 4. resolucijo, ki jo tabor soglasno sprejme. (Dalje prih.)

Naše narodne pesmi.

Spisal F. Kočvar.

Zmed rastlin se napominja bukev kot sveto drevo. Lipa, javor jesen in vinska trta se posebno časte. Zelo se hvali lipova in javorova senca. Zmed cvetlic se najde naj večkrat rožmarin. Stari Grki so imeli mitus, da v rožmarinu živi mladeneč Libanotos, kterega so ljudje zato ubili, ker je bil ljubljeneč bogov. Rimljani so rožmarin vpletali v svoje vence. In pri nas Slovincih je ni cvetlice, ki bi se v večej časti držala memo rožmarina. Deklice si ga ob nedeljah, kadar v cerkev gredo, za nedrije vtikajo, fantje ga za klobukom nosijo. Svatje v Zagrebškej okolici še k poroki ne bi šli brez rožmarinovitih z rudečimi tračicami urešenih vejic. Mrliči, ki so v samskem stanu vmrli, se z rožmarinovo vejo škrope; morebiti je ta navada v kakej zvezi z gori napomenjenim starogrškim mitom. Ni mi poznano, časti se li tudi pri drugih slovanskih sobratih rožmarin v tej meri kakor pri nas. Gotovo je pa, da mi z Grki in Rimljani za eno imamo rožmarinov kult, in da smo tedaj že v prastarih časih morali s temi narodi občevati. Razun rožmarina se v naših narodnih pesmih rade spominjajo še šmarnice, golčice (?), šipek (gartroža), in klinčec (nagel).

Čas se odločuje skor zmiraj na „sedem let, osmega pol“. Če se kdo hudo prestraši, mu pade žlica z rok, ali celo založaj z ust. Prispodobni Virgijjevo: Vox faucibus haesit.

Hudobna mačeha pastorku z trnjičem postilja, ter ga s koprivami odevlje. Zakon, ki so ga nove cislajtanske postave celo iz cerkve izpahnole se v naših narodnih pesmih tako-le štjuje:

Oj zakon, zakon ti si svet
Na teb' stoji ves voljen svet!

Kakšen je slovenski junak? Narodna pesem pravi, da „velik ni, ali je širok“. Na rosi glavi ima rudečo kapico, za kapico pa nosi tri žrjavova peresa. Kahor so Magjari vso svojo narodno nošnjo od Slovanov vzeli, tako tudi peresa, ki si jih za klobuke vtikajo. Naš junak se večidel s sabljo

vojskuje. Meč je v naših narodnih pesmih le bolj rabelj-novo orožje. Izhodni in tudi stari narodi mečev niso poznali. Meč je specifično germansko orožje. Tudi v srbskih narodnih pesmih se meč ne spominja. Srbski junak se bije z buzdovanom, kopjem in čordom (sabljom). Našega junaka sablja je težka „centa dva — o j centa dva in funte tri“ in vendar mu v boju „po bliskovo sablja gre, otrinja plamen se od nje“. Kadar jo brusi se trese celi grad, ko da bi grmelo. Narodna pesem junakovo sabljo tako-le opisuje:

Ko britvo sabljo 'ma junak ojestro,
In kakor solnce vso svitlo.
Po sredi kača ji leži,
Na koncu ogenj ž nje gori,
Je v kačjem strupu kaljena
Na Turke je namerjena. itd.

Lepše je sam Homer ne bi mogel opisati. Narodna pesem pa tudi pravi, da je „s srebrom in zlatom okovana — in s kačjim jezikom obžgana“. Naš junak je jezdec, in tudi to kakor sablja, priča, da smo mi Slovinci bolj izhoden, kakor zapaden narod. Jegov konj ima „srebrno uzdo“ in „drči, kot ptica pod nebom leti“. Kadar po Dunaju jaha „šipe z oken lete“, in Pegam jegov bojni sprotnik to čuvši praša: „ali je to grom ali treskanje, ali voz burovšovi gre?“ Naš junak, kakor srbski svojega konja hrani s pšeničico in poji sladko rebuljico ali vipavščino, ter se rad ž njim, kakor s svojim zvestim tovaršem razgovarja. Kadar se na boj pripravlja, mu supruga sabljo pripasuje, stara mati pa med bojem moli „roženkronc, da srečen bode boja konc“. Ko Pegam Lambergarja vpraša: „kje se skusiti želiš, ali na Dunajskem tržiš?“ mu ta odgovori: „ker se babe bijejo, se junak' ne sprimejo!“ In ko Pegam nadalje praša: „ali na dvor' cesarjevim?“ se mu Lambergar prav po domače odreže: „ker se svinje koljejo, se junak' ne borijo, na ravno pojva vun polje, kakor takmu boju gre, da naj vidjo vsi ljudje, vsa gospoda dunajska“ itd. Trikrat se v dvoboju s sprotnikom trkneta. Prvokrat si samo klobuke zbijeta, ali pa za ušesami praskneta; drugokrat se v mezince vgrizneta, tretjokrat pa sprotniku glava odleti. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Sladin.

Trgatev se je letos v obče po radgonskih vinogradih 12. oktobra začela, in se je konca meseca popolnoma končala. Prvi teden je bil naj vgodnejši za trgatvo; drugi je bil že deževen in manj koristen razven za setvo, akoravno se misli več mošta iz namočenega grozdja iztisniti; bo pa za to nekoliko manj ognjeno, inace pa sploh „izvrstno vino“, ker je mnogo, mnogo civeb.

Ravno letos mi ni bilo mogoče po vinogradih hoditi in grozdja pregledavati zavoljo drugih opravil, ki sem jih imel v tistem času, ko bi se bil zamogel prepričati o nasvetu, kterega bi bil rad že pred tremi tedni našim vinorejcem vlasti prostim posestnikom vinogradov za letos priporočal in jih opomnil, naj bi si več dobička iz letošnjega grozdja naredili, kakor ga imajo, ako civebe brez posebne porabe z drugim grozdem ob enem stiskajo, ker jih je tolika množina.

Letos sploh manj polovnjakov nalijejo vinorejci, kakor so se iz začetka nadjali. Tudi jaz sem od 315 brent ali put le 19 polovnjakov napolnil. Pri vsem tem še vendar pride na oral vinograda 15 polovnjakov. Vzrok temu so premnoge civebe, iz kojih malo ali nič mošta ne teče, marveč še ga' one popijo. Zato so prav storili tisti vinorejci, ki so dali posebej, ne suhe, temuč sočnate, zgrbančene civebe, pa tudi druge jako od solnea pečene in prezrele jagode odberati od žlahnejših trt, kakor so: žlahtne mušice, šipon, traminec itd. in potem od tretjega koša z moštom namočene ali napojene in pomešane za se iztisniti in zaželeni sod napolniti.

Mi smo pa tako-le delali:

Dve vestni, zanesljivi ženski ste šle pred trgači in oberrale civebe in omenjene prezrele jagode vsaka v svoj škaf. Te civebe in jagode se v pivnici v čist in snažen vinski razdrit polovnjak osipljejo, in od tretjega koša en do dva škafa mošta vlije, ki se za naj boljšega računji, ker je v tem že manj vodenih, pa tudi še ni od več bridkih delov od grozdnih petlik in receljnov. Po tem se z motiko, ki jo stiskarji na stiski ali krnici rabijo, dobro premešajo jagode, in kolikor se da zmečkajo, da se civebe in jagode bolj mošta navzamejo in napojijo. Vendar se peške nesmejo zdrobiti, sicer

bi mošt bridek okus po njih prejel. Dno se vselej na sod dene in dobro pokrije, da mošt ne izhlapuje. Drugi dan ste spet one dve ženski en do dva škafa civebov in jagod nabrale, v polovnjak k unim vsipale in en do dva škafa od tretjega koša mošta vljile, ki se je drugo noč naprešal, ter nekatere krati pomešale. To se tako dolgo ponavlja, dokler ni polovnjak nalit: zakaj toliko je treba mošta in primerno civeb, da iztisnene z moštom polovnjak z 200 bokali napolnijo in še nekaj za doliv ostane. Inače se tudi v manjši meri nareja. (Konec prih.)

Bučelarstvo.

Bistra slovenska glava. Anton Janša, Goreнец iz Rodinske fare, čegar bučelnjak še dan današnji (t. j. leta 1844) 60 stopinj od nove Brežniške farne crkve stoji, je zavolj svoje bučelarске umetnosti tako slovel, da je bil od rajnice svitile cesarice Marije Terezije na Dunaj poklican, da je tam bučelarstvo v očitni šoli učil. Ker sam ni znal pisati, je dal svoj bučelarski uk na svitlobo po Blažu Kumerdaju celjskem okrožnem komisarju, ki ga je potlej v slovensko prestavil z nekaterimi pristavki pomnožil in v Celju letu 1792 natisniti dal Janez Goličnik fajmešter v Griži na Štajarskem. Ta imeniten bučelar Anton Janša, ki še sam ni znal pisati, je z svojim bistrim umom med drugimi rečmi dve opazil, katerih prej vsi učenjaki Evrope niso spazili in ktere je še le naj novejša doba do gotovega spravila. 1. Da se materica zvunaj panja, ula, korita ali koša oplemenuje in 2. da ji jedno oplemenjenje zadostuje za celo življenje.

Oksenstierna Aleks., grof od Oks., imenitni švedski minister XVII. veka je dal svojemu vnuku sledeče zapovedi:

1. Ne razodevaj svojih skrivnosti starim ženskam.
2. Ne upaj človeku, ki malo govori, pa tudi ne psu, ki ne laja.
3. Ne veruj ženskim solzam.
4. Ako si hlapca iz službe spodil, nikdar ga ne jemlji več.
5. Ne zanašaj se na krojačevo vest.
6. Ne išči prenočišča v novi gostivnici.
7. Ne pravdaj se z ljudmi od sodnije.
8. Ne meni se z človekom, ki ga še ne poznaš.
9. Ogibaj se kavarnice.
10. Boj se ljubezni take ženske, na katero leti sum nečistoti.
11. Ne upaj pijanemu vojaku, pa tudi zaljubljenemu muholovcu ne.
12. Ne sprijazni se z ženskami, ki se vedno smejejo.
13. Ne občuj (ne družij se) s starcem, ki nima nič, ogibaj se mladenčca, ki svoje premoženje zapravlja.
14. Tri so reči, ki se jih boj: sovraštvo tvojega služabnika, meč plemenikov in pero pisateljevo.
15. Varuj se nadaljevanja — et cetera — pri notarjih in lekarjih.
16. Pravd Bog nas vari.

Turinski časnik „Unità“ cottolica l. 1866 št. 219.

Dopis.

Iz Mariboru. Naša čitalnica napravi do novega leta tele besede in veselice: V nedeljo 22. novembra bo beseda in ples. Meseca decembra pa bodo te le besede: 6. beseda in tombola; 20. beseda in gledišna igra; 27. občeni zbor, račun in volitve in 31., t. j. na silvestrovo, veselica. Začetek shodom je ob 8mih zvečer. — Popravek: G. pr. Š. ni govoril pri besedi 8. t. m. v smislu „Narodnost gre pred svobodo“ temoč je spodbijal trdilo: „Svoboda je nad ali pred narodnostjo“.

Politični ogled.

Iz državega zbora. V 144. in 145. seji je bilo prav ostro besedovanje zastran brambovske postave. V teh sejah so se napele naj vekše govorne moči ravno tako proti postavi, kakor za postavo in moramo reči, da so se pri tem besedovanju razodele marsiktere prav zanimive razmere avstrijske monarhije proti drugim vladam in ravno tako razmere notrajnih zadev. Dr. Gross poročevalec večine je rekel, da ni prevzel poročevanja z veseljem in da bo glasoval z manjšino, dr. Rechbauer, poročevalec manjšine pravi, da je državni zbor vedno za to delal, da bi se vojaška moč znižala, ker velika stalno armada spravi državo na kant. Služba v armadi je predolga, armada prevelika, ker jedno število bo višje nego 1,200.000 mož. Kako bomo pri svo-

jih denarstvenih okolščinah tako veliko armado plačevali? In celo za deset let jo naj privolimo tako da bi državni zastopniki ne imeli pravice, kaj spremeniti. — Vlada nima zaupanja do deželne brambe; vsaka država pa je izgubljena, ki se ne upa svojim državljanom samim orožje v roke dati. Za deželno brambo je potrebno navdušenje za očetnjavo, ktero je le tam mogoče, kjer so se svobodne naprave vdomačile, kjer vsak z očetnjavo brani tudi svojo svobodo, svojo srečo. Tudi manjšina hoče, da se mora Avstrija braniti vsakega napada, noče vendar, da bi se ljudska moč za druge koristi rabila nego za njegove, hoče da ljudstvo ve, čemu se rabijo njegove moči, da se ne bode vojskovalo proti ljudski volji. Weichs opominja posebno, da je finančni minister obljubil, da se bo v vojaškem proračunu mnogo manj izdavalo, to pa po ti osnovi ni mogoče. Dürkheim pravi: Avstrija še doma niti politično ni vredjena in uterjena, vendar pa bom glasoval za postavo, ker je Avstrija okolo in okolo obdana od sovražnikov, ki že čakajo, da bi si novih dežel mogli prisvojiti. Figuly: Če si hočejo druge države zmirom oborožene, svoje narodno gospodarstvo na kant spraviti, zakaj bi to storila tudi Avstrija. Že v tej sesiji smo skoraj izrekli svoj bankrot, zdaj pa hočemo še državi vekša bremena naložiti. Če domu pridemo nas bo vprašalo ljudstvo, kaj ste storili? Odgovorili bomo: Zvesto smo se borili, kar se je doseglo, ni bilo v naši moči. In kaj bomo domu prinesli? Veče stroške za vojaštvo, če ta postava obvelja, ne bomo pa prinesli prototnih sodnij, niti nove kazenske postave, ne boljšega in krajšega civilnega opravilnika; prinesli bomo izjemno postavo, davke na kupone in morebiti še druge veče davke. — G. Spiegel zagovarja odborovo večino in pravi vojska mora biti kos deželo braniti, dežela pa vojsko izdržavati, to je le mogoče s splošno brambovsko dolžnostjo. (Dalje prih.)

Brambovska postava se je potrdila z nekaterimi nebitvenimi spremembami po vladini osnovi. Slovenci so vsi glasovali za vladno samo Lenček ne.

Dunajski časniki so razglasili cesarjevo pismo na b. Beust-a po katerem se odsihmal v državnih pogodbah cesarjev naslov s početka ima glisiti: cesar avstrijski, kralj česki itd, in apostolski kralj ogerski. Vsa država se mora imenovati: avstrijska-ogerska monarhija in avstrijska-ogerska država.

V predlogih, ki so namenjeni delegacijam, se je povsod spremenilo ime državni minister v vkupni minister.

Dr. Giskra hoče pre potovati po Cislajtani da se prepriča, kako novi uradniki svojo dolžnost spolnujejo.

Pravi se, da sedajni predsednik gosposke zbornice knjez Colorado postane predsednik ministerskega svetovilstva.

12. t. m. je „Corresp.“ na čelu svojega lista imel natisneno pismo „očeta Palackega“, v katerem mnogo za sluzeni česki voditelj imenuje naravnost drž. poslanca grofa Dürkheima javnega obrekovalca, ker je zadnjič v očitnem parlamentu, Palackemu očital, da je „javni deželni izdajalec“ in „zapeljivec“ českega ljudstva, za katero očitanje ga ni niti predsednik niti noben izmed nasočih poslancev zavrnil. Ob enem povdarja Palacky, da je českim poslancem moralno nemogoče bilo stopiti v kak cislajtanski parlament, če niso hoteli storiti narodnega samomora.

Pariški časopis „Siele“ je prinesel dopis iz Prage, v katerem so vse stvari popisane, kakoršne so v istini. Ta dopis liberalnim nemškim časnikom ne bo naj bolj všeč.

Poljski časniki niso zadovoljni z dosedanjim vedenjem svojih državnih poslancev. Posebno jim očitajo, da so se pri glasovanju o izjemnem stanju prelačno zastopale prave koristi ustavne svobode.

„Czas“ govori spet o federaciji, ktera mu je edina rešilna ideja za Avstrijo, avtonomija potrebni prehod k federaciji; zatoraj se je treba poganjati za zlo obširno avtonomijo.

V ogerskem državnem zboru se je bral kraljev re skript, ki pravi, da je Reka samostalno k Ogerski spadajoče oblastje; deputaciji se naj tedaj o tej stvari prijateljsko pogodite. Po tem takem je Reško vprašanje rešeno.

Pretekli teden so se sošli udje ogerske delegacije, da bi se posvetovali o prihodnjem posvetovanju in potrebnih volitvah. Somssich bo predsedoval ogerski delegaciji.

Iz Zagreba se je pisalo: Vsled „više želje“ se ne bodo volili nadomestivni poslanci na mesto Rečanov, ki so odstopili.

Španjolske vlade uradni list razglašja postavo: Voliti sme vsak Španjolec, ki je 25 let star, zvun onih ki so

zgubili svoje politične pravice ali so bili obsojeni k kaznim. 45.000 volivcev voli enega poslanca. Poslancev bo 350.

Iz Petersburga se piše, da je vojaška konferencija, ki ima svrhu odpraviti razpokojoče strelivo že imela prvo sejo.

Novičar.

(Prerokovanje vremena za prihodnjo zimo.) Praški prerok vremena Zejček je oznanil sledeče vreme za prihodnjo zimo: Moko vreme z malo snegom bo trajalo do konca januarja. Mnogo dežja bo padlo s malo snegom 17., 20. in 21. januarja po celi Evropi, celo velikih povodinj se je bati konca januarja leta 1869. Prvi četrt februarja pa bo pihal prav mrzel veter, ne bo vendar prevelik mraz. Tudi velike burje bodo prihodnjo zimo.

(Nekaj prav vgodnega iz Ogerske.) Iz Somogyia in Sola. Tukaj je zdaj 40 tolovajev vjetih, upamo tudi, da še dobimo glasovitega jih glavarja Juhass-a kar še dozdej ni bilo mogoče. Pravi se, da je vstreljen v nogo.

V Löveju (Sopronjske županije) je bil pred kratkim K. Friš s svojo ženo v svoji hiši umorjen. Dva oborožena moža sta došla skoz vrata v predsobje, na ropot, ktere sta napravila, stopi gospodinja iz sobe, da pogleda, kaj da je? Ko stopi skoz dveri, jo taki jeden vstrelji; na to skoči tudi mož iz sobe, kateri je bil tudi taki vstreljen. Odbežajoča dekla je samo videla, da sta oba morivca, brez da bi bila kaj vzela, hitro odbežala. Poslali so sicer taki potiro za njima ali brez vspeha; ker ni sta nič oropala, se misli, da sta se samo maščevala. Nekteri vendar mislijo, da sta morivca spadala k. Juhass-ševim ljudem. To se hoče tudi potrditi s tem, da se pravi, da je iz železne županije 25—30 tamo pregnanih roparjev, ki so oboroženi s puškami, ki se od zadaj nabijajo v ta kraj potegnolo. Komitat je ministerstvo prosil za pomoč.

V Aszonyfi (Rabskem komitatu) so tolovaji pred kratkim napadli hišo nekega židovskega posestnika in so streljali skozi okna; gospodar je vendar tudi skoz okno streljal vun na nje, na to so pritekli bližnji sosedje in so telovaje pregnali, dobili vendar niso nobenega.

V Somogyiskem komitatu so vendar že mnogo tolovajev vjeli. Vsa Juhass-ševa banda zvun njega je vjeta. — Tako se pravi. — Veliko oropanega blaga so našli pri nji 2000 srebrnih dvajsetih, 2000 gld. v bankovcih in zvun tega še mnogo zlata, srebra, ur in različne oprave.

Karlovski patriarh je dobil od vlade dovoljenje, da sme sklicati srbski narodni zbor, kateri bi naj vravnal crkvene zadeve s Rumuni, ko so že tudi izvolili svoje zapupne može. Zbor bo se sošel ob novem letu.

V zalogi šolskih knjig na Dunaju je došel na svetlo nov slovenski abecednik za prvi razred čisto slovenskih ljudskih šol, ki se bo vpeljal po ukazu ministerstva na Koroškem, Štajarskem, Kranjskem in Primorskem.

V Pragi so obsodili tajnika kardinala nadškofa na 14. dni sedeža, zaradi pridige o civilnem zakonu.

V severno ameriškanih državah so izvolili za predsednika generala Grant-a, ki si je potem prepovedal vsakršen sprejem. Kako velika razlika med njim in generalom Prim-om!

10. t. m. se je zgodila na zahodnji železnici na Českem strašna nesreča. Vlak, s katerim so se v Prago peljali vojaki (urlauberji) 26. infanterijskega polka, je obtičal v snegu in je prišel za njim vlak z blagom. Trčila sta skupaj in 22 vojakov je ostalo zmučkanih. Poslali so jim ko naj hitrej mnogo zdravnikov na pomoč.

V Ljutomeru se je napravilo že drugoč nemško društvo, kteremu je vodja neki obče zasmehovan pekarski pomočnik. Namen društvu je pre nadlegovati „Čitalnico“, pobijati ji okna in po tako lepem delu pobrati kopita in šila.

Ljubljansko društvo „za brambo narodnih pravic je v zadnjem občnem zboru med drugim tudi sklenolo, da se bode društvo imenovalo „Slovenija“.

Rekrutiranje, pa še po starem načinu, je ukazano in mora biti do božiča končano: vzelo se bo iz neogerskih dežel 56.548 rekrutov in sicer iz Štajarske 3269, Koroške 1019, Kranjske 1513, Primorskega 1529.

† 13. t. m. je umrl Karlman opat Admontski. Na Vranskem se tudi snuje čitalnica; pravila so že predložena vladi.

(Blagostanje v novi dobi.) Uradni list ljubljanski oznanja, da bode od 13.—19. t. m. na Kranjskem nič več kot 34 kmetij eksekutivno prodanih. To je vendar znamenje blagostanja.

Španjolska kraljica je zdaj v Parizu.

Poslano.

Od sv. Tomaža. V 44. listu „Slovenskega Gospod.“ pod črkama M? M? — sem bil od nekega dobrega prijatla zavolj nemškega stavka hudo obrekovan. Ker pa stavka nisem sam pisal, tudi ne rekel nemški pisati, se tukaj očitno zagovarjam in prosim priznanosti moji naglosti in nepazljivosti. Rojen Slovenec sem, in Nemeec bi me s kratkimi besedami križem svet prodal. Stavek je zložil nek 16 letni dečko, kateri se je v nemškem Štradnu dve leti nemščine učil. Glejte ljubi Slovenci! kako malo nam nemške šole koristijo. Pri govoru se sicer pomota tako hitro ne zapazi, kakor pri pisanju, vsak lahko razumi. Deček je mislil s tem vstreči, ker je tudi povelje za žganjarijo bilo nemški pisano. Kakovo vprašanje, takov odgovor, in te mešanice, se dolgo ne moremo rešiti. To je vzrok, da je revče v moji nenasočnosti hotel po nemško dopovedati, kar se odzdej, dobro stojim, ne bo više zgodilo. Krivnjo rad sebi in dvema možema pripišem, ker smo v naglosti morali spis predložiti, ker so se nam z globoj grozili. Da bi pa M? M? bil malo odjenjal, in me ne pred svetom toliko osramotil, bi bilo po kršanski ljubezni. „Kar ti nočeš, da bi se tebi storilo, ne stori ti drugim.“ Da nisem nemškutar, ampak slovenski narodnjak, zna naša častita duhovščina, g. učitelji in vsi možje Tomaževskega okraja dopričati, ako ravno se pisatelju vidi, da so nemškutarja volili. Z srea odpustim pisatelju, in prosim, da tak naglo pomoto drug drugemu ne očitamo, ker vsi — vsega ne moremo znati, posebno mi vbogi kmetje, ki imamo svojo pisarnico večidel na polju in vinogradih, pri živini — in sadjoreji — so nam tudi skoraj bolj mehki prsti pri oralu, kakor pri pisavnem peresu.

V Koračičih 10. novembra 1868.

Franc Brumen, predstojnik.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptujju	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	—	4	70	4	90	4	50
Rži	3	—	3	25	3	30	3	30
Ječmena	2	60	—	—	3	20	—	—
Ovsa	1	70	1	95	1	80	1	75
Turšice (kuruze) vagan	2	40	3	10	2	80	2	80
Ajde	3	—	3	5	3	—	3	5
Prosa	2	80	3	—	2	80	3	—
Krompirja	1	—	—	95	1	10	1	—
Govedine funt	—	18	—	26	—	24	—	26
Teletine	—	20	—	29	—	26	—	28
Svinjetine črsteve funt	—	28	—	27	—	26	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	—	11	50	9	—	10	50
" 18"	—	—	5	90	—	—	—	—
" 36" mehkih	6	—	6	—	7	—	6	50
" 18"	—	—	4	—	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	45	—	90
" " mehkega " "	—	60	—	50	—	35	—	70
Sena cent	1	20	1	30	—	85	—	1
Slame cent v šopah	1	—	1	10	—	70	—	90
" " za steljo	—	80	—	88	—	40	—	70
Slanine (špeha) cent	42	—	38	—	45	—	40	—
Jajec, pet za	—	10	—	12	—	10	—	10

Cesarski zlat velja 5 fl. 55 kr. a. v.

Ažijo srebra 115.50.

Narodno drž. posojilo 63.60.

Loterijske srečke.

V Trstu 11. novembra 1868: **26 58 86 84 59**

Prihodnje srečkanje je 25. novembra 1868.

Listnica vredništva.

G. T. v Londonu: Lepa hvala za poslano, če bo mogoče storimo po Vaši volji. Prosimo nadaljujte. — G. G. Š. v Grajski vasi: Če hočete štetične glavice prodati, morate dve ali tri poslati na ogled v Gradec pod naslovjem: H. Rotsch, Kaufmann in Graz.